

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 28 Cdo 3873/2022, ECLI:CZ:NS:2023:28.CDO.3873.2022.3

Číslo: 21/2024

Právní věta:

Ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. nezakládá nárok oprávněné osoby na vydání užitku věci ve formě nájemného, jež přijímala povinná osoba od doručení výzvy k vydání věci na základě smlouvy o nájmu od nájemce pozemku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.02.2023

Spisová značka: 28 Cdo 3873/2022

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Církev (náboženská společnost), Zmírnění křivd (restituce)

Předpisy: § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb.
§ 7 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 6. 2022, sp. zn. 58 Co 197/2022; k dovolání žalované zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 6. 2022, sp. zn. 58 Co 197/2022, v části výroku I., již byl ve výroku I. změněn rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 14. 1. 2022, sp. zn. 17 C 124/2021, tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci 698.787,73 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z této částky od 1. 7. 2021 do zaplacení, a dále ve výrocích II. a III. o nákladech řízení před soudem prvního stupně a o nákladech odvolacího řízení a v tomto rozsahu věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 3 dne 15. 7. 2021 domáhal na žalované zaplacení částky 1.716.459,32 Kč s příslušenstvím. Žalobu založil na tvrzeních, podle nichž je právníkem osobou Církve římskokatolické a dne 1. 8. 2013 doručil žalované ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými

společnostmi), ve znění nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. [Pl. ÚS 10/13](#), publikovaného pod č. 177/2013 Sb. (dále „zákon č. 428/2012 Sb.“), výzvu k vydání pozemků v katastrálním území H. a K. (dále „předmětné pozemky“ nebo „pozemky“). Rozhodnutími ze dne 27. 11. 2015, č. j. SPU 621314/2015/Šeb a ze dne 14. 12. 2015, č. j. SPU 657233/2015/Dv žalovaná pro překážku upravenou v ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) zákona č. 428/2012 Sb. část nárokovaných pozemků nevydala. Rozsudky Krajského soudu v Brně ze dne 13. 12. 2017, č. j. 24 C 10/2016-115, ze dne 13. 12. 2017, č. j. 24 C 11/2016-105, a ze dne 5. 6. 2020, č. j. 35 C 20/2016-301, byly žalobci pozemky poté, kdy soud neshledal překážky jejich naturální restituce, vydány. Po nabytí právní moci označených rozsudků Krajského soudu v Brně žalobce výzvou ze dne 23. 6. 2021 vyzval žalovanou o vydání nájemného za období od 1. 8. 2013 do 31. 10. 2018, jež pobírala na základě nájemní smlouvy uzavřené na pozemky v katastrálním území H. s Rybářstvím P. a. s. a na pozemek v katastrálním území K. s Moravským rybářským svazem, o. s., místní organizace K. Nájemné, jež se stalo splatným po právní moci rozsudků soudu, na jejich základě byly žalobci pozemky vydány, žalovaná žalobci zaplatila.

2. Obvodní soud pro Prahu 3 (dále „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 14. 1. 2022, č. j. 17 C 124/2021-143, zamítl žalobu o uložení povinnosti žalované zaplatit žalobci částku 1.716.459,32 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % ročně od 1. 7. 2021 do zaplacení (výrok I.) a žalobci uložil povinnost nahradit žalované náklady řízení ve výši 900,- Kč (výrok II.).

3. Zjištěný skutkový stav, jenž odpovídal žalobním tvrzením, která žalovaná nezpochybnila, soud prvního stupně po právní stránce poměřoval ustanoveními § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., § 131 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 – dále také „obč. zák.“ (pro nárok za období od 1. 8. 2013 do 31. 12. 2013) a §1000 a § 1001 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – dále také „o. z“ (pro nárok za období od 1. 1. 2014). Nepřisvědčil argumentaci žalobce závěry vyjádřenými v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2018, č. j. [28 Cdo 2801/2018-276](#) (tento rozsudek je, stejně jako dále označená rozhodnutí dovolacího soudu, přístupný na webových stránkách Nejvyššího soudu <http://www.nsoud.cz>), jež – dle mínění soudu prvního stupně – do poměrů jím posuzované věci nedopadají. Vysvětlil, že žalovanou povinnou osobu nelze považovat za neoprávněného nebo nepoctivého držitele, k čemuž dospěl Nejvyšší soud vzhledem k odlišným skutkovým okolnostem případu v odkazovaném rozsudku, a připomněl, že rozhodnutí o nevydání předmětných pozemků v řízení před pozemkovým úřadem nebylo s ohledem na jejich povahu projevem svévole státu. Uzavřel, že žalobci tudíž nárokovaný užitek ve formě nájemného za období do právní moci rozhodnutí soudu, na jejichž základě oprávněná osoba nabyla vlastnické právo k pozemkům, nenáleží.

4. Městský soud v Praze (dále „odvolací soud“) k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 23. 6. 2022, č. j. 58 Co 197/2022-173, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé změnil tak, že žalované uložil povinnost zaplatit žalobci částku 698.787,73 Kč spolu s 8,5 % úrokem z prodlení ročně z uvedené částky od 1. 7. 2021 do zaplacení; v dalším ve věcném výroku rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I.). Žalobci uložil povinnost nahradit žalované náklady řízení před soudem prvního stupně ve výši 267,- Kč (výrok II.) a náklady odvolacího řízení ve výši 111,50 Kč (výrok III.).

5. Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, který dále zopakováním listinných důkazů doplnil. Z hlediska právního posouzení věci dospěl při zohlednění těch ustanovení zákona č. 428/2012 Sb., zákona č. 40/1964 Sb. a zákona č. 89/2012 Sb., které vzal v úvahu i soud prvního stupně, k odlišnému závěru o základu žalovaného nároku. Dovodil, že v intencích ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. lze přitakat důvodnosti žalobního požadavku oprávněné osoby na vydání nájemného, jež žalovaná povinná osoba inkasovala od jednotlivých nájemců posléze vydaných pozemků od okamžiku doručení výzvy. S argumentační oporou v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2018, č. j. [28 Cdo 2801/2018-276](#), konstruujícího pro případ porušení povinnosti povinné osoby vydat věc, včetně součástí a příslušenství, ve stavu, v

němž se nacházela k rozhodnému okamžiku, tezi o neoprávněném (nepoctivém) držiteli dovedl, že žalovaná nebyla od doručení výzvy v dobré víře [na absenci dobré víry žalované odvolací soud poukázal i s využitím závěrů rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2000, sp. zn. [22 Cdo 1253/99](#), ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. [22 Cdo 490/2001](#), a ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. [29 Cdo 1830/2007](#) (tento rozsudek byl uveřejněn pod číslem 55/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek)] o tom, že pozemky nebude muset vydat, přičemž se od ní (od státu) očekávalo, že zná svůj právní řád a dále faktický stav pozemků (rybniční pozemky), jenž podle dostupné judikatury (žalované rovněž známé) nezakládá překážku pro vydání pozemku. Odvolací soud uzavřel, že žalobci v intencích ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. svědčí nárok na vydání užitků v podobě nájemného (§ 491 o. z.), které žalovaná obdržela od nájemců posléze vydaných pozemků za období od doručení výzev k vydání do právní moci rozsudků soudu, kterými bylo o naturální restituci pozemků rozhodnuto.

6. Poté, kdy odvolací soud dospěl k důvodnosti žaloby co do základu uplatněného nároku, zabýval se jeho výší. V důsledku námítky promlčení řádně uplatněné žalovanou a s využitím ustanovení § 619 odst. 1 a § 629 odst. 1 o. z. dovedl, že žalobou uplatněný nárok je promlčen za období tří let předcházejících datu podání žaloby (dne 15. 7. 2021); proto jej nelze žalobci v soudním řízení přiznat. Vzhledem k ujednání o splatnosti nájemného v nájemních smlouvách obou nájemců „ročně pozadu vždy k 1. 10. běžného roku“ pak za nepromlčenou dobu pro vydání užitků ve formě nájemného žalovanou označil odvolací soud i období od 1. 7. 2017 dále, za něž žalobci přiznal částku 698.787,73 Kč (z celkově žalovaných 1.716.459,32 Kč).

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti rozsudku odvolacího soudu (výslovně proti té části výroku I., jíž byl ve výroku o věci samé potvrzen zamítavý rozsudek soudu prvního stupně) podal žalobce (dále též „dovolatel“) dovolání, jež má podle ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění (dále „o. s. ř.“) za přípustné pro zodpovězení právní otázky, která dosud nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu řešena, a sice stanovení časového okamžiku splatnosti dluhu povinné osoby vydat oprávněné osobě plody a užitky podle ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., jež implikuje i určení počátku běhu promlčecí lhůty k uplatnění takového nároku.

8. Dovolatel podrobil kritice závěr odvolacího soudu, podle něhož počíná promlčecí lhůta k vydání plodů a užitků restituované věci ve smyslu ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., je-li užitkem nájemné inkasované povinnou osobou od nájemců vydaných pozemků, od sjednaného data splatnosti nájemného mezi povinnou osobou a nájemci. Žalobce v návaznosti na tento závěr uplatnil dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci nejen při aplikaci citovaného ustanovení zákona č. 428/2012 Sb., ale i ustanovení § 619 odst. 1 a 2 o. z. S argumentační oporou v dílčí konkluzi vyplývající z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2018, sp. zn. [28 Cdo 2801/2018](#), o povinnosti vydat oprávněné osobě s restituovanou věcí i plody a užitky (za něž se dle odkazu dovolatele na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2002, sp. zn. [29 Cdo 2086/2000](#), považuje i nájemné) vyjádřil přesvědčení, že splatnost nároku na vydání plodů a užitků nastala až dnem vydání věci oprávněné osobě, tedy v poměrech posuzovaného sporu až právní mocí rozsudků Krajského soudu v Brně (rozsudek ze dne 13. 7. 2017, č. j. 24 C 10/2016-115, nabyl právní moci dne 31. 10. 2018, rozsudek ze dne 13. 7. 2017, č. j. 24 C 11/2016-105, nabyl právní moci dne 18. 7. 2018, a rozsudek ze dne 5. 6. 2020, č. j. 35 C 20/2016-301, nabyl právní moci dne 27. 6. 2020), jimiž bylo konstituováno vlastnické právo žalobce k vydaným pozemkům. V návaznosti na tento názor pak dovolatel konstatoval, že vzhledem k uplatnění nároku žalobou u soudu dne 15. 7. 2021 nemůže být promlčen nárok na vydání užitků vydaných pozemků dle ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. vzniklých po 15. 7. 2018; nárok žalobce na nájemné inkasované žalovanou tak měl být uspokojen ještě částkou 1.017.691,59 Kč.

9. Žalobce navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil část výroku I. rozsudku odvolacího soudu, ve kterém byl v zamítavém věcném výroku potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, a v tomto rozsahu věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

10. Proti rozsudku odvolacího soudu (podle obsahu uplatněné argumentace toliko proti měnící části výroku I.) podala rovněž dovolání žalovaná (dále též „dovolatelka“), jež je má ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. za přípustné, pro posouzení právní otázky, která dosud nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu řešena, popřípadě byla-li již tato otázka dovolacím soudem řešena, měla by být znovu posouzena jinak. Dovolatelka vyjádřila přesvědčení, že pod ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. nelze subsumovat nároky, jež nelze spojit se součástmi či příslušenstvím vydávané věci podle jejího stavu ke dni doručení výzvy povinné osobě. Za takový nárok žalovaná nepovažovala ani nájemné, jež by inkasovala v období od data doručení výzvy k vydání věci až do jejího vydání, popřípadě konstituování vlastnického práva oprávněné osoby rozhodnutím pozemkového úřadu, popřípadě soudu. Oponovala rovněž názoru odvolacího soudu, že okamžikem doručení výzvy k vydání věci získala postavení nepoctivého držitele. Upozornila na fakt, že přijetím takové konstrukce by postrádalo smysl dále již zkoumat, zda výzva k vydání věci byla opodstatněná, zda se nevztahuje na majetek, jehož naturální restituci brání některá ze zákonných překážek a zda se může vůbec za takových okolností uplatnit rozhodovací pravomoc žalované (pozemkového úřadu) o restituční žádosti rozhodnout. Argumentovala proti aplikovatelnosti té judikatury Nejvyššího soudu, jež se vztahovala na případ, kdy povinné osobě byla uložena povinnost vydat pokácenou dřevní hmotu, jež byla podle stavu ke dni doručení výzvy k vydání věci v podobě stromů součástí restituovaného pozemku (odkázala přitom na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. [22 Cdo 4694/2016](#)). Dovožovala rovněž, že právo brát z věci užitky (nájemné) korespondovalo až do vydání věci její povinnosti starat se o pozemky s péčí řádného hospodáře, neboť v opačném případě by musela pozemky obhospodařovat ve vlastní režii, čímž by jí vznikly náklady na mzdy a údržbu. Možnými náklady žalované se však odvolací soud vůbec nezabýval. Žalovaná po doručení výzvy k vydání věci s pozemky nijak nenakládala, neznehodnocovala je, a ani neměnila jejich účel. Pokud pak odvolací soud přiznal žalobci užitky v podobě nájemného za nepromlčené období počítané zpětně do data podání žaloby, pak, dle mínění žalované, nesprávně považoval nájemné inkasované od doručení výzvy za součást původního církevního majetku.

11. Žalovaná navrhla, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu změnil a žalobu zamítl, popřípadě aby jej zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

12. Žalobce ve vyjádření k dovolání žalované primárně upozornil na jeho nedostatky spočívající v tom, že žalovaná nevymezila žádnou právní otázku, jíž by měl Nejvyšší soud ve vztahu k vlastní judikatuře řešit, a ani řádně neuplatnila dovolací důvod, tj. neuvedla, jaké právní posouzení odvolacího soudu považuje za nesprávné. I přesto se však k dovolání věcně vyjádřil, přičemž důvodnost nároku na vydání užitků (nájemného) za dobu od doručení výzvy až do samotného vydání pozemků podpořil s využitím závěrů rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2018, sp. zn. [28 Cdo 2801/2018](#), z něhož obsáhle citoval. Jejich aplikovatelnost ilustroval porovnáním nájemného s vytěženou dřevní hmotou jako plodů vydávané věci, jež oprávněné osobě náleží od data doručení výzvy k jejímu vydání, a to v případě, kdy budou v průběhu restitučního procesu odděleny od věci a přestanou být tudíž její součástí. Dovožoval, že uplatněný nárok je představován náhradou za plody věci, které bral třetí subjekt a žalované za to platil nájemné. V další části vyjádření žalobce s odkazem na závěry vyjádřené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2022, sp. zn. [28 Cdo 2423/2022](#), nesouhlasil s argumentací žalované, že by mělo být na úvaze povinné osoby, zda nárokován pozemky vydá či nikoliv. V návaznosti na to označil za nesprávný názor žalované založený na popírání postavení povinné osoby jako nepoctivého držitele. Připomněl, že není rozhodné subjektivní přesvědčení povinné osoby, ale objektivní stav nastupující okamžikem doručení výzvy k vydání pozemků. Žalovaná z individuálně daných okolností případu musela vědět, že vydávané

pozemky, na nichž se nacházejí rybník a hráze tvořené zeminou, nelze považovat za pozemky vyloučené z naturální restituce a v tomto směru měla dostatek poznatků z mnoha řízení před soudem, v nichž jako strana sporu vystupovala. Žalobce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání žalované odmítl.

13. Žalovaná ve vyjádření k dovolání žalobce zopakovala svou argumentaci uplatněnou ve vlastním dovolání, v němž zpochybnila, že základ nároku mající dle dovoláním dotčeného rozsudku odvolacího soudu zákonný podklad v ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. je po právu. Požadavek na vydání ekvivalentu nájemného, jež povinná osoba inkasovala z titulu nájemních smluv uzavřených s třetí osobou od doručení výzvy k vydání věci, označila žalovaná za nesouladný nejen s ideou citovaného zákona, ale i s jeho konkrétním ustanovením. Aniž by ustoupila od procesního stanoviska o nedůvodnosti žaloby již toliko pro neexistenci základu žalovaného nároku, přitakala závěru odvolacího soudu o promlčení části nároku v důsledku marného uplynutí promlčecích lhůt a ztotožnila se s tím, jakým způsobem odvolací soud počátek běhu těchto lhůt stanovil.

14. Žalobce v replice k vyjádření žalované (k dovolání žalobce) připomněl, že řešení právní otázky základu nároku nemůže být předmětem dovolacího přezkumu, neboť žalovaná ji v dovolání nezpochybnila a žalobce k tomu neměl žádný důvod, neboť odvolacím soudem přijaté řešení vyznívá v jeho prospěch.

III.

Přípustnost dovolání

15. Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu, u něhož to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.), oprávněnou osobou (účastníky řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1, věta první, o. s. ř.), že je splněna i podmínka povinného zastoupení žalobce advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.) a žalované pověřeným zaměstnancem, jenž má právnické vzdělání [§ 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř.], zabýval se tím, zda jsou dovolání přípustná (§ 237 o. s. ř.).

16. Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

17. Přípustnost dovolání proti napadenému rozhodnutí odvolacího soudu (jež je rozhodnutím, jímž se končí odvolací řízení, nikoliv rozhodnutím z okruhu usnesení vyjmenovaných v § 238a o. s. ř.) je třeba poměřovat ustanovením § 237 o. s. ř. (hledisky v něm uvedenými).

18. Podle ustanovení § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

19. Dovolání žalobce není přípustné. Argumentace dovolatele, jíž brojí proti rozsudku odvolacího soudu, je vedena nesouhlasem s výší nároku na vydání užitků ve formě nájemného přisouzeného dovolateli v režimu ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. Žalobce oponuje konkluzi odvolacího soudu, který počátek běhu promlčecí lhůty k uplatnění nároku stanovil v závislosti na splatnosti nájemného sjednaného žalovanou a nájemci vydávaných pozemků. Oproti závěru odvolacího soudu dovolatel prosazuje s odkazem na znění citovaného ustanovení stanovisko o jiném počátku běhu promlčecích lhůt, a sice až k okamžiku vydání nárokovaných pozemků, jenž se pojí s nabytím právní moci rozsudků soudu, na jejichž základě bylo žalobcovo vlastnické právo

konstituováno. Odpověď dovolacího soudu na dovoláním vymezenou právní otázku vážící se k výši žalobcova nároku (byť nebyla v intencích ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud řešena) by byla pro dovolatele bez jakéhokoliv významu v situaci, kdy dovolání ve věci podala rovněž žalovaná (s využitím argumentace, že základ nároku na vydání užitků restituovaných pozemků není vůbec dán), a dovolací soud shledává toto dovolání ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. přípustným (a rovněž důvodným). I když je tedy rozsudek odvolacího soudu založen na řešení obou právních otázek (jak té vztahující se k základu nároku, tak i k jeho výši), dostalo by se žalobci na jím vymezenou otázku požadující stanovení časového okamžiku splatnosti dluhu povinné osoby vydat ve smyslu ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. plody a užitky odpovědi pouze hypotetické, jež by nebyla způsobilá (v souladu s požadavkem dovolatele) přinést pro žalobce příznivější rozhodnutí ve věci (k tomu srovnej přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2016, sp. zn. [29 Cdo 1173/2014](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. [28 Cdo 2204/2017](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2018, sp. zn. [22 Cdo 1232/2018](#)); s ohledem na právě uvedené Nejvyšší soud dovolání žalobce podle ustanovení § 243c odst. 1 o. s. ř. jako nepřipustné odmítl.

20. Dovolání žalované je, jak bylo výše předznamenáno, ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné pro dosud v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu neřešenou (dovolatelkou obsahově vymezenou) právní otázku, zda ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. může být právním podkladem pro úspěšné uplatnění nároku oprávněné osoby na vydání užitků (ve formě nájemného) restituovaných pozemků, jež povinná osoba pobírala na základě nájemních smluv sjednaných s třetími osobami od doručení výzvy k vydání církevního majetku až do okamžiku nabytí vlastnického práva k takovému majetku oprávněnou osobou.

21. Nejvyšší soud neshledává – i přes připomenutí žalobce formulované v replice k vyjádření žalované (viz bod 14. odůvodnění tohoto rozsudku) – že by dovolání žalované bylo pro absenci náležitostí upravených v ustanovení § 241a odst. 1 a 3 o. s. ř. neprojednatelné, a tudíž nezpůsobilé iniciovat přezkum dovoláním dotčeného rozsudku odvolacího soudu po věcné stránce. Při respektování základního principu, jenž ovládá veškerý písemný styk účastníka civilního řízení se soudem (§ 41 odst. 2 o. s. ř.), a sice že podání se vždy posuzuje podle jeho obsahu a nikoliv podle formy, jsou i v textu dovolání, z něhož neplynou uvozovací (popřípadě i zvýrazněné) odstavce, v nichž by byl vizuálně vymezen důvod přípustnosti dovolání a dovolací důvod, záměr a vůle dovolatelky patrné a zákonným požadavkům podřaditelné (z náleзовé judikatury Ústavního soudu k této problematice srovnej např. nálezy ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. [I. ÚS 354/15](#), ze dne 15. 3. 2017, sp. zn. [II. ÚS 1966/16](#), ze dne 6. 6. 2017, sp. zn. [I. ÚS 980/17](#), nebo ze dne 16. 6. 2020, sp. zn. [IV. ÚS 410/20](#), bod 27. až 29. odůvodnění nálezu; nálezy jsou přístupné na internetových stránkách Ústavního soudu <http://nalus.usoud.cz>). V situaci, kdy dovolatelka založila svou dovolací argumentaci rovněž na námitce vycházející ze znění ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., že žalobou nárokováné nájemné nelze označit za původní církevní majetek ve stavu rozhodném ke dni doručení výzvy povinné osobě a současně užitky ve formě nájemného netvoří součást či příslušenství takového majetku, pak tím dovolatelka vystihla právní otázku, na níž rozsudek odvolacího soudu závisí. Jinými slovy řečeno, se táže, zda lze (či nelze) z dosahu citovaného ustanovení předmětný nárok vyloučit v závislosti na posouzení jeho vazby na vydávanou věc nebo její součásti či příslušenství. Ve spojení s alternativním (ústavně souladným) vymezením vztahu řešené otázky k judikatuře Nejvyššího soudu tudíž žalovaná dostala své povinnosti dovolatele řádně vymezit některý z důvodů přípustnosti dovolání dle ustanovení § 237 o. s. ř. Z dovolání žalované je rovněž patrné uplatnění dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) při aplikaci dovolatelkou připomenutého ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. odvolacím soudem, který „vyložil ustanovení o tom, jaká věc má být vydána a v jakém stavu, co je součástí a co příslušenstvím věci, nesprávně.“ Tuto formulaci přitom nelze považovat za pouhý prostý nesouhlas s právním posouzením věci, ale jako výtku nesprávného výkladu konkrétního ustanovení zákona, v jehož důsledku

dovolatelka současně brojí proti nesprávně určenému aplikačnímu dosahu interpretovaného ustanovení.

IV. Důvodnost dovolání

22. Po přezkoumání napadeného rozsudku odvolacího soudu ve smyslu § 242 odst. 1 a odst. 3 věta první o. s. ř., jež takto provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání žalované, jež je pro výše předestřenu právní otázku přípustné, je i opodstatněné.

23. Zmatečnosti [§ 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř.] a ani jiné vady řízení, jež mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí a k nimž dovolací soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou v dovolání namítány a z obsahu spisu se nepodávají.

24. Dovolacímu přezkumu nepodléhá skutkový stav zjištěný soudy nižších stupňů, neboť s účinností od 1. 1. 2013 je ve smyslu ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř. jediným dovolacím důvodem nesprávné právní posouzení věci. Závěry dovolacího soudu o tom, zda důvod dovolání byl naplněn, tak musí být založeny na skutkových zjištěních učiněných v nalézacím řízení (v řízení před odvolacím soudem).

25. O nesprávné právní posouzení věci (naplňující dovolací důvod podle § 241a odst. 1, část věty před středníkem, o. s. ř.) jde tehdy, posoudil-li odvolací soud věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně vybranou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

26. Podle ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. nedohodne-li se oprávněná osoba s povinnou osobou písemně jinak, věc se vydá oprávněné osobě ve stavu, v němž se nalézala ke dni doručení výzvy k jejímu vydání povinné osobě, s jejími součástmi a s příslušenstvím, které náležely do původního majetku registrovaných církví a náboženských společností, nebo které zastoupily jejich funkci, anebo jsou nezbytné k řádnému užívání nemovité věci v souladu s jejím účelem. Povinná osoba nemá vůči oprávněné osobě jiná práva související s vydávanou věcí, než která stanoví tento nebo jiný zákon. Oprávněná osoba, které byla věc vydána, nemá vůči povinné osobě jiná práva související s vydávanou věcí, než která stanoví tento zákon.

27. Účelem ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. je zajistit, aby v procesu naturální restituace původního církevního majetku nedocházelo k novým majetkovým křivdám jak na úkor oprávněných osob, tak i na úkor dalších (třetích) zainteresovaných subjektů. Zákon č. 428/2012 Sb. v citovaném ustanovení vybízí k nalezení praktické konkordance mezi zájmy oprávněných osob a zájmy třetích osob, které jsou vydáním věcí dotčeny, resp. ke spravedlivému řešení střetu mezi principem zmírnění majetkových křivd formou obnovení vlastnictví a principem právní jistoty. Skutečnost, že zákon stanoví, že významný z hlediska posouzení nároku na vydání je stav věci v době doručení písemné výzvy k jejímu vydání povinné osobě, má přispět k právní jistotě jak oprávněných, tak povinných osob. Citované ustanovení přitom neobsahuje koncepčně právní normu novou, neboť i ve dříve přijatých restitučních předpisech se ustanovení obdobného obsahu, významu a účelu objevilo [k tomu srovnej ustanovení § 10 odst. 1 věta první zákona č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 403/1990 Sb.“), nebo ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 87/1991 Sb.“)]. I odborná (komentářová) literatura [Jäger, P., Chocholáč, A. Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Komentář. Wolters Kluwer (ČR), Praha, 2015, dostupný též v systému ASPI] k ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. uvádí, že „okamžik doručení výzvy k vydání věci povinné osobě je důležitý mezník, který jakoby

konzervuje stav věci, která je předmětem výzvy. Stavem se rozumí jak stav faktický, tak i právní. Cílem této úpravy je především zamezit možnému znehodnocení věci a rovněž i vzniku překážky bránící vydání věci. Povinná osoba se tak musí zdržet všech jednání, která by proti stavu v době doručení výzvy mohla nárokovanou věc poškodit.“

28. V rozhodovací praxi dovolací soud reflektoval smysl a účel shora připomenutého ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. v rozsudku ze dne 29. 8. 2000, sp. zn. [23 Cdo 1677/98](#), z jehož odůvodnění se podává: „Citovaným ustanovením je deklarována důležitost dne, kdy byla povinné osobě doručena výzva podle § 5 odst. 2 restitučního zákona. Systematickým a logickým výkladem lze dovodit, že smyslem tohoto ustanovení je zajištění určité stability stavu věci, jejíž vydání je požadováno, a zamezení účelovým změnám tohoto stavu. Stav věci je totiž významný zejména u nemovitých věcí, kde vydání brání důvody uvedené v ustanovení § 8 restitučního zákona, týkající se právě stavu věci – ať již jde o stav materiální či právní..... Skutečnost, že ustanovením § 7 odst. 1 restitučního zákona bylo najisto postaveno, že významný z hlediska posouzení nároku na vydání je (mimo jiné) právě stav věci v době doručení písemné výzvy k jejímu vydání povinné osobě, má přispět k právní jistotě jak oprávněných, tak povinných osob“. Závěr shora citovaného rozsudku dovolacího soudu v uvedeném ohledu akcentující význam okamžiku doručení výzvy povinné osobě jako časového hlediska pro posouzení stavu, v němž má být restituovaná věc, včetně jejích součástí a příslušenství, vydána, je pak se zřetelem na obdobné znění ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. a ustanovení § 12 odst. 1 věta první zákona č. 428/2012 Sb. přenositelný i do právních poměrů spravujících se zákonem č. 428/2012 Sb. (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2018, sp. zn. [28 Cdo 2801/2018](#), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2020, sp. zn. [28 Cdo 164/2020](#), jež byl uveřejněn pod číslem 98/2020 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo usnesení Nejvyššího soudu z dne 6. 9. 2022, sp. zn. [28 Cdo 1807/2022](#)).

29. Požadavek zákona č. 428/2012 Sb. na vydání věci ve stavu, v němž se nacházela ke dni doručení výzvy oprávněnou osobou, adresovaný povinné osobě je v ustanovení § 12 odst. 1 citovaného zákona doplněn o vcelku jednoznačnou a srozumitelnou úpravu vypořádání práv oprávněné a povinné osoby souvisejících s vydávanou věcí, jež uplatnění jiných práv, než těch, která jsou stanovena citovaným zákonem (v případě povinné osoby i jiným zákonem), nepřipouští. Tím se do značné míry zákon č. 428/2012 Sb. odlišuje od zákona č. 403/1990 Sb., zákona č. 87/1991 Sb. a zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 229/1991 Sb.“), jež upravují řadu náhradových institutů pojících se se stavem vydávané věci, popřípadě se situací, kdy v restituci nárokovanou věc nebylo možné vydat (srovnej např. § 10 odst. 2 a 3 a § 14 až 16 zákona č. 403/1990 Sb., § 7 odst. 3 a 4, § 8, § 9, § a § 13 zákona č. 87/1991 Sb. a 11a odst. 1, § 14 až 16 nebo § 20 zákona č. 229/1991 Sb.). Všechny označené restituční předpisy ovšem bez výjimky obsahují generální klauzuli (shodně jako ustanovení § 12 odst. 1 věta druhá a třetí zákona č. 428/2012 Sb.) zapovídající vypořádání jiných vzájemných nároků mezi osobou oprávněnou a osobou povinnou než těch, jež jsou tou kterou konkrétní restituční normou upraveny (viz § 11 věta první a druhá zákona č. 403/1990 Sb., § 10 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. a § 28 zákona č. 229/1991 Sb.). Důvod pro striktní přístup zákonodárce k možnosti církevní právnické osoby uplatňovat podle zákona č. 428/2012 Sb. i jiná práva než právo na naturální restituci historického majetku lze vysledovat z obecné části Důvodové zprávy k zákonu č. 428/2012 Sb. (viz PS-Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, rok 2012, sněmovní tisk č. 580 – dále „Důvodová zpráva“), v níž jsou ke zvolené variantě kombinované finanční kompenzace a naturální restituce přiřazena obecná realizační východiska (pravidla), podle nichž má být postupováno při vydávání původního církevního majetku. Mezi nimi jsou pak (se zřetelem na poměry posuzované věci) uvedeny i postuláty o vydání věci ve stavu, v němž se nachází ke dni doručení výzvy, a o tom, že s vydávanou nemovitou věcí se vydávají rovněž majetková práva a jiné majetkové hodnoty z původního majetku církví a náboženských společností, které jsou v majetku státu a s vydávanou nemovitou věcí souvisely nebo souvisejí. O smyslu a účelu ustanovení § 12 odst. 1 zvláštní část Důvodové zprávy zákona mlčí

(reprodukuje pouze znění tohoto zákonného ustanovení), tudíž při jeho interpretaci bude skýtat oporu ohled na výše zmíněnou formu paušálního finančního vypořádání státu s církvemi a náboženskými společnostmi, jak je zakotvena v ustanovení § 15 zákona, a na smysl a účel zákona samotného vyjádřený v textu preambule a jeho uvozovacím ustanovení § 1. V nich je artikulován zákonodárcem akcentovaný záměr „zmírnit následky některých majetkových a jiných křivd spáchaných v rozhodném období církvím a náboženským společnostem.“ Při úvahách o šíři vypořádání oprávněné a povinné osoby pak nelze přehlédnout, že zákon č. 428/2012 Sb. - na rozdíl od dříve přijatých restitučních předpisů - výjimky z generální klauzule obsažené v ustanovení § 12 odst. 1 věta druhá a třetí neupravuje, a tudíž ani implicitně nepřipouští.

30. V přítomné právní věci odvolací soud založil závěr o důvodnosti žaloby co do základu na konkluzích vyjádřených v již výše připomenutém rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2018, sp. zn. [28 Cdo 2801/2018](#).

31. V odkazovaném rozsudku byl dovolací soud konfrontován se skutkovou situací, kdy žalovaný jakožto osoba povinná podle zákona č. 428/2012 Sb. na základě písemné výzvy, jež mu byla doručena dne 1. 7. 2013, vydal žalobkyni coby osobě oprávněné dne 18. 9. 2014 pozemky určené k plnění funkcí lesa. V době od 1. 7. 2013 do 18. 9. 2014 přitom žalovaný na těchto pozemcích prováděl nahodilou těžbu dřeva (kůrovcovou, ostatní hmyzovou, živelnou, tracheomykózní, ostatní těžbu a pokládal lapáky). Zároveň ovšem za dané období došlo i k přírůstu dřevní hmoty v hodnotě (dle lesního hospodářského plánu) 6.428 244,- Kč. Na základě takto zjištěného skutkového stavu pak Nejvyšší soud v intencích ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. prověřoval správnost závěru odvolacího soudu, že v situaci, „kdy žalovaný o vydávané pozemky v době od obdržení výzvy k vydání do jejich odevzdání žalobkyni pečoval jako řádný hospodář [plnil povinnosti stanovené mu zákonem č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon)], nemá žalobkyně na vydání vytěžené dřevní hmoty a ani na poskytnutí peněžní náhrady nárok.“ S tímto závěrem se v odkazovaném rozhodnutí Nejvyšší soud neztotožnil. Dovodil, že „právní postavení povinné osoby, jež obdržela opodstatněnou výzvu k vydání věci, a již je tudíž známo, že je povinna nakládat s drženou věcí s péčí řádného hospodáře a zajistit její odevzdání, včetně součástí a příslušenství, ve stavu, v němž se nalézala ke dni doručení výzvy, oprávněné osobě (§ 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb.), jest pak - v souvislosti s nakládáním s vydávanou věcí - připodobnit právnímu postavení neoprávněného, resp. nepoctivého, držitele, jemuž je (nebo z okolností musí být) známo, že mu výkon práv k věci nenáleží a že by jej měl přenechat jinému.“ S argumentační oporou v závěrech rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. [22 Cdo 4694/2016](#), dále vyložil, že i povinná osoba, jež zajišťuje splnění povinnosti vydat věc ve stavu existujícím ke dni doručení výzvy, je povinna vydat věc oprávněné osobě s jejími plody (popřípadě jejich hodnotovým ekvivalentem v penězích) a užitky (získanými za dobu od převzetí výzvy k vydání) i tehdy, je-li těžení plodů vydávané věci obsahem její zákonné povinnosti vlastníka lesního pozemku (viz ustanovení § 32 odst. 1 a § 33 odst. 1 věta první lesního zákona).

32. Právní posouzení aprobované v poměrech projednávané věci odvolacím soudem z odkazovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu nelze považovat za správné již jen proto, že pod ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. byl subsumován - s komparovanou věcí - zcela nesouměřitelný skutkový stav. Z citovaného ustanovení se podává, že se oprávněnou osobou nárokovaná věc vydá, včetně jejích součástí a s příslušenstvím, které „náležely do původního majetku registrovaných církví a náboženských společností, nebo které zastoupily jejich funkci, anebo jsou nezbytné k řádnému užívání nemovité věci v souladu s jejím účelem.“ Součástí lesního pozemku (shodně s poměry v odkazované věci) jsou stromy, jež pokácením tuto svou právní povahu ztrácejí a stávají se oddělením (v podobě dřevní hmoty) věcí v právním slova smyslu samostatnou (viz § 505 a § 507 o. z. a § 120 odst. 1 obč. zák.). Současně jsou stromy oddělitelnými přirozenými plody (lesního) pozemku [(*fructas naturales*) - § 491 o. z.], jež náleží zpravidla tomu, z jehož pozemku vyrůstá kmen (§ 1067 o. z.).

Nájemné, jež je užitkem plynoucím vlastníku věci jejím přenecháním k užívání jinému (§ 491 odst. 2 o. z.), nelze ovšem pod vymezený rozsah věci, v němž se v intencích ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. oprávněné osobě vydává, podřadit. Nejde o součást a ani o příslušenství věci, jež by náležela do historického církevního majetku žalobce, ani o jejich náhradu a rozumně nelze rovněž tvrdit, že vydáním nájemného by bylo podmíněno řádné užívání vydaných pozemků v souladu s jejich účelem; takové tvrzení ostatně žalobce ani neuplatnil. Lze proto přitakat dovolací námitce žalované, že nájemné plynoucí povinné osobě od doručení výzvy k vydání věci nelze považovat za původní církevní majetek, a tudíž za plnění, jež by mělo být spolu s restituovanou věcí vydáno.

33. Nejvyšší soud vychází z teze, že ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. má být vyloženo tak, aby jeho smysl korespondoval s tím, jak bylo obdobně koncipované ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. reflektováno v rozsudku ze dne 29. 8. 2000, sp. zn. [23 Cdo 1677/98](#). Jeho základním smyslem je přispět k právní jistotě v postavení oprávněné a povinné osoby tím, že dojde k rozhodnému okamžiku doručení výzvy k vydání věci k petrifikaci stavu věci s cílem předejít účelovým změnám takového stavu. V obecné rovině tudíž citované ustanovení má bránit tomu, aby vydání věci oprávněné osobě bylo změnou nastalou po doručení výzvy ztíženo, popřípadě úplně znemožněno, např. tím, že věc bude dotčena zákonnou překážkou bránící její naturální restituci (k tomu srovnej např. výše připomenutý rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2020, sp. zn. [28 Cdo 164/2020](#)). Konkrétně se pak bude jednat o zásahy jednak do hmotné podstaty věci (její kvalitativní i kvantitativní stránky), nebo i do podstaty právní (např. zřízení práva stavby, práva odpovídající pozemkové služebnosti nebo reálného břemene). V tomto duchu jsou ustanovení restitučních předpisů petrifikující stav vydávané věci k okamžiku doručení výzvy povinné osobě judikaturou Nejvyššího soudu konstantně interpretována (kromě již výše připomenutých, dále srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2002, sp. zn. [22 Cdo 1734/2000](#), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. [22 Cdo 1152/2001](#), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2013, sp. zn. [28 Cdo 2408/2012](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2022, sp. zn. [28 Cdo 1807/2022](#)). Ani na základě judikatorní reflexe těch ustanovení restitučních předpisů, jež garantují stabilitu stavu věci, na niž byl uplatněn oprávněnou osobou restituční nárok, nemůže tudíž Nejvyšší soud souhlasit s konkluzí odvolacího soudu, že pod takovou změnu stavu věci ovlivňující její hmotnou či právní podstatu by bylo lze podřadit plnění z titulu nájemného plynoucího povinné osobě po doručení výzvy k vydání věci.

34. Z výše uvedeného již zcela zřetelně vyplývá, že závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2018, sp. zn. [28 Cdo 2801/2018](#), k nimž se odvolací soud přichýlil, nelze do poměrů přítomné právní věci promítnout. Sluší se k těmto závěrům dále uvést, že jimi nemůže být eliminována stěžejní zásada úpravy vzájemných práv oprávněné a povinné osoby souvisejících s vydávanou věcí, a sice že v aplikačních poměrech ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb. oprávněná a povinná osoba jiná práva než citovaným zákonem přiznaná nemají. Připodobnil-li Nejvyšší soud v odkazovaném rozsudku pozici povinné osoby k postavení neoprávněného (nepoctivého) držitele, pak tak učinil pouze ve vztahu k jeho povinnosti respektovat materiální stav vydávané věci a jejích součástí ke dni doručení výzvy a k následkům, byť z objektivního hlediska, omluvitelného jednání, jímž povinná osoba tento stav změnila. Použitá argumentace nároky z neoprávněné držby plnila pouze roli podpůrnou, neboť ani rozsudek Nejvyššího soudu není v odkazované věci založen na předpokladu, že by snad již doručením výzvy k vydání věci ztratil žalovaný (osoba povinná) vlastnické právo k věci (jež se pochopitelně konstituje až schválením dohody mezi oprávněnou osobou o vydání zemědělské nemovitosti, případně pravomocným rozhodnutím o jejím vydání; srovnej § 9 zákona č. 428/2012 Sb.) a že tím okamžikem stal se jejím nepoctivým držitelem, vůči němuž by bylo možné v plném rozsahu uplatnit nároky vyplývající z ustanovení §§ 131 odst. 1 obč. zák. popřípadě z ustanovení § 1000 a § 1001 o. z. (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2022, sp. zn. [28 Cdo 1807/2022](#)).

35. Protože rozsudek odvolacího soudu je v rozsahu shora uvedeném založen na nesprávném

právním posouzení věci, a je tím naplněn dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř., a jelikož dovolací soud současně neshledal, že by byly splněny podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí nebo zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozsudku odvolacího soudu, nemohl postupovat jinak než rozsudek odvolacího soudu v části výroku I., jíž byl ve výroku o věci samé I. změněn rozsudek soudu prvního stupně, a dále ve výrocích II. a III. o nákladech řízení před soudem prvního stupně a o nákladech odvolacího řízení zrušit a věc v tomto rozsahu vrátit odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a odst. 2 věta první o. s. ř.).

36. V dalším řízení je odvolací soud vázán vysloveným právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1, věta první, o. s. ř.).